

A kártérítés preventív funkciójának érvényesülése a deliktuális kártérítési felelősség általános és közös szabályai tükrében¹

1. Bevezető

A mások által okozott kár megtérítésének gyakorlata a kezdetek óta hangsúlyos szerepet tölt be a társadalmakban. Bár a jogtörténet első időszakaiban, így például a római jog korában nem váltak el egymástól egyértelműen a károkozás büntetőjogi és polgári jogi szankciói, már ebben az időszakban is kiemelt figyelmet szenteltek a jogtudósok és glosszátorok a kárkötelemnek². A kártérítési jog, levetkőzve büntetőjogi funkciót, a társadalom és a jogtudomány több évszázadon át tartó együttes fejlődésének eredményeként vált a magánjog részévé³. Ennek a fejlődésnek az eredményeként a kártérítési jog represszív funkciója háttérbe szorult és teret engedett a reparatív és preventív funkcióknak, melyek a mai napig meghatározzák a kártérítés jogrendszerben betöltött szerepét.

A kártérítési jog funkcióinak mind elméleti, mind gyakorlati szempontból kiemelkedő szerepe van. Egyrészt ezek a funkciók határozzák meg, hogy a jogalkotó milyen célok és elvek mentén szabályozza a kárkötelmeket általánosságban, másrészt a konkrét kötelmek kapcsán ezek a funkciók határozzák meg, hogy a károkozó köteles-e kártérítést fizetni a károsultnak⁴.

A tanulmány célja, hogy a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) deliktuális felelősségre vonatkozó általános és közös szabályait vizsgálva bemutassa, hogy miként érvényesül a kártérítési jog prevenciós funkciója, illetve ez milyen viszonyban áll a kártérítés egyéb funkcióival.

2. A felelősségről általában, a magánjogi- és a kártérítési jogi felelősségről

Köznyelvi értelemben a felelősség elsődleges jelentéstartalma nem elsősorban jogi hanem társadalmi elvárást határoz meg. A tág értelemben vett felelősség keretei között beszélhetünk erkölcsi-, etikai-,

---

¹A tanulmány a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudomány Kar Deák Ferenc Továbbképző Intézet Kártérítési Jogi Szakjogász képzésén írt szakdolgozat átdolgozása

²Bónis Péter: A vagyoni és nem-vagyoni károk megtérítése a glosszatori jogtudományban, Jogelméleti szemle 2011/3. sz.

³Mezey Barna (szerk.): Magyar Jogtörténet, Osiris kiadó 2004.,

https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_mezey_magyar_jogtortenet/ch02s04.html

⁴Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 38.

politikai-, gazdasági- és természetesen jogi felelősségről, melyek egymástól jól elkülöníthető kategóriákat tartalmaznak. A fenti jelentésrétégekre vonatkoztatva legáltalánosabban, akként határozható meg a felelősség fogalma, hogy az nem más, mint helytállás egy kötelezettség megszegéséért.

Jogi értelemben vett felelősségről akkor beszélhetünk, ha a kötelezettség megszegése oly mértékben kirívó és veszélyes a társadalomra, hogy azt igényli, hogy az állam, mint a közösségi hatalom letéteményese valamilyen kényszereszközzel biztosítja annak kompenzációját⁵.

A jogi felelősségre vonásra irányuló eljárások során hozandó döntéseket általában a felelősségre vonás kereteit megállapító normák funkciói határozzák meg, vagyis az, hogy a jogalkotó elsődlegesen a kötelezettséget megszegő személy szankcionálást tartja érvényesítendő követelménynek (represszív funkció), vagy a kötelezettségszegés során sérelmet szenvedő hátrányainak annullálását (restitutív funkció)⁶. A felelősségi rend kialakítása során a jogalkotó olyan pszichológiai és szociológiai törvényszerűségeket is figyelembe kell vegyen, amelyek a jogkövető magatartást segítik elő⁷. Ezek a törvényszerűségek nem függetleníthetők a társadalom aktuális berendezkedésétől, így a törvényalkotónak mindig figyelemmel kell lennie a jogszabályok térbeli és időbeli hatályának kereteire és ez alapján kell mérlegelnie, hogy a felelősségre vonás mely funkciójának erősítésével érhető el leginkább a társadalom tagjainak jogkövető magatartása.

Szemben a közjogi felelősséggel, a magánjogban a kötelemsértés alapvető szankciója restitutív szerepeket tölt be, azzal, hogy a magánjogban is jelen vannak bizonyos represszív elemek a felelősség megállapítása során, hiszen például a marasztaló ítéletekben óhatatlanul megjelenik egyfajta társadalmi szemrehányás, ugyanis ezen ítéletek indokolásában a bíróság megállapítja és elemzi azt a jogellenes, kötelezettségszegő magatartást, mely alapul szolgált az ítélet meghozatalához⁸.

A felelősségi jogot el kell határolnunk a kártérítési jogtól, utóbbi szűkebb kategóriaként illeszkedik a magánjogi felelősség rendszerébe. Szűkebb értelemben véve a kártérítési jog szabályozza, hogy az okozott kárt, milyen módon szükséges kompenzálni⁹. A kártérítési jogi felelősségnek is állandó eleme a kötelezettségszegés, és ehhez képes egy folyamatosan jelenlévő, de a társadalmi- és gazdasági

---

⁵Kenyeres János - Lovászy Csaba - Méhes Tamás - Péterfalvi Attila - Sárközy Szabolcs - Török Gábor: A magánjog alapjai, HVG-ORAC, Budapest, 2007, 194-195.

⁶Marton Géza: A polgári jogi felelősség, Triorg, Budapest, 1992, 8.

⁷Petrik Ferenc: Kártérítési jog, Budapest, HVG-ORAC, Budapest, 2002, 11.

⁸Czine Aliz: A kártérítési jog funkciója, Themis, 2018. június, 40.

⁹Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 37-38.

változások függvényében mindig alakuló eleme a szankció. A kötelezettségzegés teremti meg az alapot a kártérítési felelősség normáinak alkalmazására, míg a normában fellelhető szankciók határozzák meg, hogy milyen magatartás követendő a kárkötelemben, vagyis a kártérítési jog funkcióját¹⁰.

A jelenleg hatályos jogi szabályozás, vagyis a Ptk. a kártérítési jogot két jól elkülöníthető területre osztja attól függően, hogy a kárkötelemben egy a kötelemben alanyai között fennállt szerződés keretei között, vagy annak hiányában jött létre. A Ptk. 6:142. § – 6:152. §-ai a kontraktuális, a Ptk. 6:518. § – 6:564. §-ai a deliktuális alapon nyugvó kártérítési felelősséget szabályozzák.

3. A kártérítési jog funkciói

A kártérítési jog területén három egymástól dogmatikailag jól elkülöníthető, ám folyamatosan kölcsönhatásban lévő funkcióról beszélhetünk, a prevencióról, a reparációról és a represszióról. Ezek a funkciók hangsúlyossága – mint azt a tanulmány előző fejezetében kifejtettem – nem állandó. Az aktuális társadalmi- és gazdasági viszonyok függvényében egyes funkciók előtérbe kerülhetnek, vagy éppen háttérbe szorulhatnak. Az is megállapítható, hogy bár a fent felsorolt funkciók egymástól való elhatárolása nem okoz dogmatikai problémát, a reparáció és prevenció hatásuk mechanizmusából adódóan együtt érvényesülnek az esetek többségében, így nehezen határozható meg, hogy egyes jogszabályhelyek a gyakorlati alkalmazás során a reparatív vagy a preventív funkciót erősítik-e jobban.

3.1. A reparáció, mint a kártérítés funkciója

A kártérítés egyik leginkább hangsúlyosabb funkciója a reparáció¹¹, vagyis az, hogy a károsultat olyan helyzetbe hozza, amilyenben a kárkötelemben keletkezése előtt volt, mintha a károkozás meg sem történt volna.

A Ptk. 6:519. §-a általános jelleggel mondja ki, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Ez a jogszabályhely határozza meg elsődlegesen a reparáció köteleességét, vagyis azt, hogy a károkozó köteles megtéríteni a másnak okozott károkat.

---

¹⁰Petrik Ferenc: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2002, 13.

¹¹Miskolczi Bodnár Péter: A jogi felelősség és a polgári jogi felelősség alapkérdései, a Ptk. kártérítési szabályainak rendszere, a deliktuális és kontraktuális felelősség szétválása. In: Barta Judit – Barzó tímea – Csák Csilla (szerk.): Magyarázat a kártérítési jogról, I. rész. 1. fejezet, Opten, 2018, jogtár-formátumú kiadás

A reparáció mértékét a Ptk. 6:522. § (1) bekezdése determinálja, mely alapján a károkozó a károsultat ért teljes kárt megtéríteni tartozik. Ezt a követelmény a jogirodalom a teljes kártérítés elveként fogalmazza meg, ami azonban további magyarázatot igényel, hiszen a „teljes kártérítés” kifejezés alatt a jog mást ért, mint a köznyelv, vagy akár a közgazdaságtan. Jogi értelemben a kár a károsult vagyonában beállt értékcsökkenésből (*damnum emergens*), az elmaradt vagyoni előnyből (*lucrum cessans*) és a vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségekből áll. A közgazdaságtan a „teljes kártérítésként” azt a kompenzációt értékeli, amely megfizetése esetén a károsult számára indifferens, hogy a kár bekövetkezik-e vagy elmarad¹². Ez az értelmezés kétségtelenül magasabb összegben megállapított kompenzációt jelöl, mint amennyit a kár elemei lefednek, hiszen egy károkozó magatartáshoz, olyan úgynevezett „kellemetlenségek” is kapcsolódnak, melyek kompenzációjáról a jogalkalmazó egy esetleges marasztalást tartalmazó ítélet meghozatala során nem rendelkezik¹³.

A reparációs funkció másik célkitűzése, hogy a károsultat nem lehet a károkozó hátrányára előnyösebb helyzetbe hozni, mint amilyenben a kárkötelem keletkezése előtt volt. Ez a káronszerzés tilalma, mely elv szintén szorosan kapcsolódik a reparációs célkitűzéshez, és célja a károsult a kártérítés során bekövetkező jogalap nélküli gazdagodásának a kizárása.

A két elv együttes gyakorlati megvalósulása azonban az esetek igen jelentős részében akkor is problémába ütközik, ha a kár alatt csak a jogi normák által meghatározottakat értjük. Ilyen helyzet áll elő, ha a károsult dolog egy olyan egyedi tulajdonsággal rendelkező tárgy, amelyhez többleszámú- vagy előszereteti érték kapcsolódik. Az ilyen dolgokban bekövetkezett kár mértéke egy bizonyítási eljárás során nem mérhető fel megfelelően, így könnyen előfordulhat, hogy a marasztalási összeg meghatározásánál a jogalkalmazó túl alacsony, vagy éppen túl magas értékben állapítja meg a kárt. Az előző esethez hasonló, ha a kár használt dolgokban következik be, ebben az esetben ugyanis a károsult dolog értékének megállapítása egyrészt bizonyítási szempontból problémás, másrészt a dolog forgalmi értéke, jóval alacsonyabb lehet annak használati értékénél, így a használati érték, mint marasztalási összeg megfizetése esetén a károsult teljes kára nem térül meg szükségszerűen.

---

¹²Szalai Ákos: Prevenció és reparáció a kártérítési jogban, MTA Law Working papers, 2014/26, 12.

¹³Ilyen lehet például egy balesetben összetört autó megjavíttatás, vagy a biztosítónál a kárügyek intézése, melyek időráfordítással járnak, így köznap és közgazdasági értelemben kárt okoznak, azonban ezek kompenzációjára a bírósági ítéletekben jellemzően nem kerül sor.

Szintén kritikák célpontja lehet a teljes kártérítést előíró, vagy éppen a káronszerzést tiltó elvek megvalósulása abban az esetben, ha a jogalkalmazónak jövőben felmerülő kártételek kompenzációja felől kell döntenie. Az ilyen esetekben sosem állapítható meg biztosan a kár mértéke, így szükségszerűen a jogalkalmazó sem tud rendelkezni ezek megtérítése felől anélkül, hogy a fenti elvek alkalmazásának követelményét sérelem érje.

Szintén nehézségekbe ütközhet a teljes kártérítés elvének és a káronszerzés tilalmának érvényre juttatása abban az esetben, amikor a jogalkalmazónak az általános kártérítés szabályait alkalmazva kell döntenie a kártérítés mértékéről. A hivatkozott jogintézmény alkalmazására lényegileg abban az esetben kerülhet sor, ha a kár mértéke nem bizonyítható. Ilyenkor a bíróság – az egyéb feltételek fennállása esetén – mérlegeléssel, egyfajta becslés útján állapítja meg a fizetendő kártérítés összegét. A becslés természetéből fakadóan az ilyen módon megállapított kártérítés mértéke eltérhet a károsultat ért vagyoni hátrány tényleges összegétől, azonban a bírói mérlegelés során a teljes kártérítés elvének és a káronszerzés tilalmának lehető legpontosabb érvényre juttatására kell törekedni, figyelemmel kell lenni a Ptk. 6:522. § (1) bekezdésében írtakra és olyan összegű kártérítés megfizetésére kell kötelezni a károkozót, amely a károsult kárának kiegyenlítésére alkalmas, hiszen a kártérítés reparatív funkciója kizárólag ebben az esetben érvényesülhet a jogalkotói szándéknak megfelelően.

A teljes kártérítés elve alól maga a jogalkotó is kivételt enged. A Ptk. 6:522. § (4) bekezdése szerint a bíróság különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén a kártérítés mértékét a teljes kárnál alacsonyabb összegben is meghatározhatja. Ezen rendelkezés alkalmazása ugyan nem gyakori a bírói gyakorlatban azonban mégis lehetőséget teremt arra, hogy a bíróság rendkívüli méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén eltérjen a reparatív funkció teljes körű érvényesítésétől¹⁴.

A fentiekből megállapítható, hogy a teljes kártérítés elve a gyakorlatban ritkán valósulhat meg tökéletesen, azonban annak érvényre juttatására mind a jogalkotó, mind a jogalkalmazó törekszik erősítve ezáltal a kártérítési jog reparációs funkcióját.

3.2. A prevenció, mint a kártérítés funkciója

A reparatív funkció mellett a kontinentális jogrendszerekben, így a magyar jogrendszerben is a másik leghangsúlyosabb funkciója a kártérítési jognak a prevenció. A jogirodalom a mai napig nem tudott

---

14Vékás Lajos- Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez, <https://uj.jogtar.hu>

sorrendiséget felállítani eme két funkció között, annak ellenére, hogy ez a kérdéskör már igen hosszú idő óta foglalkoztatja a jogtudásokat. Marton Géza például kifejezetten a kártérítés preventív funkciójának primátusa mellett foglalt állást, kimondva, hogy a kártérítési jog fő célkitűzése, hogy a jogalkotó befolyást gyakoroljon a jövőbeli károkozó magatartásokra a társadalom védelme érdekében. Ezen szemlélet alapján a másodlagos helyre szorul az az elvárás, hogy a károsult tényleges kára megtérüljön¹⁵. Ezzel szemben a későbbi, jellemzően rendszerváltás utáni jogtudomány, a kártérítési jog reparatív funkciójának elsődlegessége mellett foglalt állást. Ezen álláspontok közül kiemelendő Bárdos Péter, aki szerint egyáltalán nem bizonyított az, hogy a vétkességi alapú kártérítés képes preventív funkciót ellátni, akár generálisan, akár az egyének szintjén¹⁶.

A preventív funkció hatásának elemzése során különbséget kell tennünk a generális és speciális prevenció között. A speciális – vagy más néven individuális – prevenció, amellyel főként a büntetőjog területén találkozhatunk, nem más, mint egy adott személy visszatartásának megkísérlése attól, hogy ismételten jogsértő magatartást kövessen el a jövőben¹⁷. Ezen preventív büntetőjogi eszközök közé tartoznak tipikusan a személyi szabadság megvonásával járó büntetések, vagy azok az intézkedések, amelyek megnehezítik a bűnismétlést (pl. vezetéstől-, foglalkozástól eltiltás), de másik oldalról tekintve a bűncselekmény elkövetőjének rehabilitációját szolgáló intézkedések is a speciális prevenció eszközeinek tekinthetők. Ezzel szemben a polgári jog területén – a magánjogi jogfelfogás sajátosságai miatt – jóval ritkábban találkozhatunk olyan szankciókkal, melyek az egyénre szabottan, a speciális prevenció eszközeivel hatnak. Ilyen, a kártérítési jog szempontjából is releváns, rendelkezést tartalmaz a hatályos Ptk. 6:523. § (1) bekezdése, mely értelmében károsodás veszélye esetén a veszélyeztetett kérheti a bíróságtól, hogy azt, aki a veszélyt előidézte, az eset körülményeihez képest tiltsa el a veszélyeztető magatartástól, kötelezze a kár megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére, vagy kötelezze megfelelő biztosíték adására. Ezen rendelkezés célja ugyan a károkozó magatartás elkerülése, azonban nem kifejezetten a kár megtérítéséhez kapcsolódik, így nem beszélhetünk arról, hogy a kártérítési jog klasszikusan speciális preventív funkcióval rendelkezne, hiszen egy kártérítési per során a károkozót a bíróság az okozott kár megtérítésére kötelezi, azonban nem írhat elő a károkozónak sem olyan követendő magatartást, mely tanúsítása esetén a jövőbeni károkozás elkerülhető lenne, kizárólag akkor, ha a károkozás veszélye a jelenben is fennáll és ezt a veszélyeztetett fél kérte. Ha a károkozás egyszeri elszigetelt magatartással valósult meg, ezen speciális prevenciót szolgáló rendelkezés nem alkalmazható, akkor sem, ha a megismétlődés

---

15Marton Géza: A polgári jogi felelősség, Triorg, Budapest, 1992, 58-59.

16Bárdos Péter: Kárfelelősség a Polgári Törvénykönyv rendszerében, HVG-ORAC, Budapest, 2001, 13. in: Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 42.

17Borbíró Andrea, Kriminológia tanulmányok (2000-), 2009. 46. kötet, 23.

lehetősége fennáll. A speciális prevenció gyenge hatását támasztja alá, hogy a Ptk. 6:523. §-ának a mai napig nincs számottevő joggyakorlata.

A speciális prevenció jellemzőbb megnyilvánulása a marasztaló ítéletben rejlő társadalmi szemrehányás lehet, ami inkább erkölcsi, mint jogi szempontból fejt ki preventív hatást, így hatékonysága megkérdőjelezhető.

Mivel a fentiek alapján a kártérítési jog szempontjából nem, vagy csak nagyon szűk körben beszélhetünk speciális prevencióról, előtérbe kell kerülnie a generális prevenció eszméjének. A generális prevenció nem más, mint társadalom tagjainak visszatartása attól, hogy jogsértő magatartást tanúsítsanak. Ezt a hatást – a fentebb írtak értelmében – a kártérítési jog azáltal fejt ki, hogy a károkozót kötelezi a károsult kárának a megfizetésére elérve ezzel azt, hogy a társadalom tagjainak „ne érje meg” a másnak történő károkozás, hiszen ezt a kárt a jog szerint – később ugyan – de nekik kell majd viselniük.

A joggazdaságtan a prevenció fő hatását a jogalanyok elővigyázatosságának növelésében látja. A prevenció két típusát különíti el egymástól attól függően, hogy miként hatnak a kárkötelem lehetséges alanyainak elővigyázatosságára. Az egyik ilyen típus a költség alapú-, a másik az elvárás alapú ösztönzés¹⁸. E két ösztönzésforma eltérő okra visszavezethetően válik alkalmassá a jogalanyok viselkedésének befolyásolására, így hatásuk is eltérő lehet.

A költség alapú ösztönzés esetében a viselendő kár nagysága befolyásolja a jogalanyok magatartását, az teszi elővigyázatosabbá – vagy éppen kevésbé elővigyázatosá – a potenciális károkozót és a károsultat. Minél magasabb az előre látható, várhatóan megfizetendő kártérítés összege, annál elővigyázatosabb lesz a potenciális károkozó és annál kevésbé lesz elővigyázatos a károsult, hiszen az ő lehetséges kára várhatóan egy magasabb összegben kerül megtérítésre. Az általában megfizetendő kártérítés mértékének csökkentése a kárkötelem alanyaira ellentétes irányú hatást gyakorol, a károkozó elővigyázatosságának csökkenésével egyidejűleg nőni fog a károsodó elővigyázatossága, aki el akarja kerülni, hogy a károkozó által meg nem térített kárt végső soron neki kelljen viselnie.

A fenti szabályszerűségek figyelembevételével a jogalkotónak, a prevenciós hatás legteljesebb érvényesülése érdekében, arra kell törekedni, hogy a szabályozás elérje a Kaldor-Hicks hatékonyság¹⁹

18Szalai Ákos: Okozatosság a kártérítési jogban – joggazdaságtani megfontolások, Polgári Jog, 2017/1.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1700102.POJ>

19Szemben a pareto-hatékonysággal a Kaldor-Hicks hatékonyság eléréséhez nem elvárás, hogy az össz-hatékonyságon,

állapotát, ahol a kárkötelem részesei összességében a legnagyobb elővigyázatot tanúsítják és a károkozó, vagy a károsult elővigyázatossága már nem növelhető anélkül, hogy az ellenérdekű fél elővigyázatossága a növekedésnél nagyobb mértékben csökkenne. Ez az állapot azonban a gyakorlatban nem megvalósítható, hiszen a kárkötelmek rendkívül sokfélék lehetnek, így rendkívüli nehézségekbe ütközne olyan szabályozás alá vonni őket, ami minden esetben eléri a Kaldor-Hicks hatékonyságot. Szintén a jogalkotó ezen törekvése ellen hat, hogy az egyes kártérítési rendelkezések preventív hatása nem, vagy csak nagyon nehezen és megbízhatatlanul mérhetőek empirikus eszközökkel²⁰, így a jogalkotónak a kártérítési jog prevenció-központú szabályainál – álláspontom szerint – meg kell elégednie a pareto-hatékony állapottal, ami nem ideális, de jóval könnyebben megvalósítható. A pareto-hatékony állapotnak pedig – elméletben²¹ – letéteményese a teljes kártérítés elve és a káronszerzés tilalma, hiszen ezen elvek érvényesülésével a károkozás előtti állapot áll vissza azáltal, hogy a kárának megfelelő mértékű elégtételt kap a károsult. Amennyiben a kártérítés a kárnál alacsonyabb vagy magasabb összegben lenne megállapítandó, az nem vezetne a költség alapú prevenció pareto-hatékonyságához, mivel vagy a károkozó, vagy a károsult oldalán csökkenne a kár megelőzéshez fűződő érdek.

A prevenció másik oldala az elvárás alapú ösztönzés, amelyről károkozói oldalon akkor beszélhetünk, ha a kárkötelem alanyát, valamilyen a 'reális' elvárásnak megfelelő magatartás mentesíti attól, hogy az okozott kárt meg kelljen térítenie²². Ennek az elvárásnak hangsúlyozottan 'reálisnak' kell lennie, hiszen ekkor lehet alkalmas arra, hogy a kár elkerülésére irányuló gondosságot előmozdítsa. A túl szigorú elvárások nem alkalmasak az elvárás alapú ösztönzésre, ugyanis ebben az esetben a károkozónak nem fogja megérni az elvárás szerinti cselekvés, mivel az elvárás teljesítési költsége magasabb, mint a felróható magatartás és a potenciális fizetendő kártérítés, károkozóra háruló, együttes költsége²³. Fontos megjegyezni, hogy az elvárás alapú ösztönzés nem csak a károkozóra, hanem a károsultra is hathat, hiszen az ő felróható magatartása, mely a kár bekövetkeztében közrehatott, alapul szolgálhat a kárkötelemben remélt kártérítés elmaradására. A jogalanyok a kár elszívásának elkerülése érdekében is teljesíteni kívánják a jogalkotói elvárásokat, mivel eme teljesítés elmaradása egyben a kártérítés elmaradásához is vezethet.

---

az egyes szereplők hatékonyságának a csökkentése nélkül javítsunk. A Kaldor-Hicks hatékonyság eléréséhez elég, ha a nyertesek többet nyernek, mint amennyit a vesztesek veszítenek.

20 Bárdos Péter: Kárfelelősség a Polgári Törvénykönyv rendszerében, HVG-ORAC, Budapest 2001, 13.

21 Az elvek gyakorlati megvalósulásának problémáit a tanulmány III. 1. fejezetében fejtettem ki részletesen.

22 Szalai Ákos: Okozatosság a kártérítési jogban – joggazdaságtani megfontolások, Polgári Jog, 2017/1. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1700102.POJ>

23 Szalai Ákos: Okozatosság a kártérítési jogban – joggazdaságtani megfontolások, Polgári Jog, 2017/1. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1700102.POJ>

A költségalapú, vagy elvárás alapú prevenció ösztönző hatása eltérően jelenik meg a különböző kártérítési felelősségi alakzatokban. Az objektív-tárgyi felelősségi alakzatok, mint amilyen például a fokozott veszéllyel járó tevékenységeikért való felelősség, esetében a károkozó nem mentesülhet a kár megtérítésének kötelezettsége alól azért, hogy az elvárható gondosság szintjének megfelelően cselekedett, így az ilyen felelősség esetében a kárkötelem alanyainak a cselekedetét a költségalapú ösztönzők fogják elsősorban befolyásolni, az determinálja a magatartásukat, hogy gazdaságilag az esetleges károkozás felvállalása, vagy annak elkerülése éri-e meg jobban. Vétkességi alapú felelősségnél, azaz például az általános kártérítési szabályozások alkalmazása körében, a kárkötelem részeseinek magatartását egyaránt befolyásolják a költség- és az elvárás alapú ösztönzők. A gondosság alacsony fokán megállapított elvárhatóság esetében a kárkötelem részesei ezt a gondosságot igyekeznek teljesíteni, míg a túl magas szinten meghatározott elvárhatóság esetében a potenciálisan létrejövő kárkötelem alanyainak elővigyázatosságát a kártérítés nagysága fogja befolyásolni²⁴.

A fentiekből megállapítható, hogy a prevenció, mint hatás a polgári jogban általánosságban véve korlátozottabban érvényesül, mint a közjogi normák esetében, ennek ellenére azonban koránt sem elhanyagolható ezen sokat vitatott jelentőségű funkciója a kártérítési jognak. A prevenció, mint a kártérítési jog egyik alapvető célkitűzése a normaszövegben számos helyen tetten érhető, ezen rendelkezéseket külön-külön az értekezés IV. fejezetében elemzem, ami azzal foglalkozik, hogy az egyes jogszabályi előírások milyen hatást gyakorolnak a kártérítési jog preventív funkciójára.

Kiemelendő azonban, hogy a kár megelőzése körében nem csak a jog területén keletkezett normaszövegek rendelkeznek szereppel. Mint azt fentebb is láthattuk, a gazdasági megfontolások számos helyen gyakorolnak megelőző hatást a kárkötelmek létrejötte vonatkozásában. Hasonlóan, vagy talán még hangsúlyosabban szerepet játszanak a kár elkerülésében az egyes jogalanyokat irányító társadalmi és erkölcsi, etikai megfontolások is. A Rousseau nevéhez fűződő megállapítás szerint az ember eredendően jó. Ezt elfogadva arra a megállapításra juthatunk, hogy az emberek által alkotott társadalom alapvetően jóra törekszik, így az egyes személyek által kifejtett, másokat sértő magatartást a társadalom szükségszerűen elkerülendőnek tartja és el is ítéli azt. Ez a társadalmi megrovás olyan preventív hatást kölcsönöz a kártérítési jognak, mely elemzése önmagában meghaladná a tanulmány terjedelmét, így itt csak utalás szinten kívánom rögzíteni létezését és hatásának jelentőségét.

24Szalai Ákos: Okozatosság a kártérítési jogban – joggazdaságtani megfontolások, Polgári Jog, 2017/1. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1700102.POJ>

3.3. A represszió és az elégtétel

Ezen funkciók szerepe a kártérítési jogban igen vitatott a mai kontinentális jogtudományban. Eredetük még az ókori jogrendszerekre nyúlik vissza, például a római jogban a kártérítés a „magánjog büntetőjogaként” funkcionált és nem vitásan megtorló szerepe is volt a károkozó irányába. Az elégtétel és a büntető kártérítés igen közel áll egymáshoz, azonban ez a két fogalom nem azonosítható. Míg az elégtétel során a kárkötelem feloldásának központi szereplője a károsult, hiszen az ő sérelmeit mérlegelve kell megállapítani a megfelelő elégtétel összegét, addig a büntető kártérítés a károkozót és az ő magatartását helyezi górcső alá inkább, mint az okozott sérelmet²⁵.

A büntető kártérítés leginkább a common-law országok sajátja²⁶, a kontinentális jogrendszerekben számos elvi szinten érvényesülő problémát vetne fel alkalmazása, hiszen ezen jogrendszerekben a kártérítés egyik fő célja az *in integrum restititio*, vagyis az eredeti állapot helyreállítása, melyen túlmutat az, hogy a kár összegén felül a bíróság a károsult javára még egy büntető funkciójú pénzüsszeget is megítéljen, aminek a megfizetésére a károkozó köteles. Szintén sérülhet ezekben az esetekben a büntetőjogból ismert „*ne bis in idem*” elve, hiszen a bűncselekményt elkövető károsultnak adott esetben az állam büntetőhatalmának gyakorlásán túl is büntetést kellene fizetnie egy polgári eljárás kimenetele függvényében²⁷.

Szemben a büntető kártérítéssel, a károsultnak való elégtétel adását, mint a kártérítési jog egyik funkcióját a modern kontinentális jogrendszerek is elismerik. Nincs ez másként a magyar jogrendszerben sem, ahol az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) alapján fizetendő nem vagyoni kártérítés összegének megállapítása során elvárás volt, hogy az alkalmas legyen a károsult kompenzációjára. Ugyanígy a sérelemdíj kapcsán a Ptk. miniszteri indokolása akként fogalmaz, hogy az „a személyiségi jogok megsértésnek vagyoni elégtétellel történő közvetett kompenzációja és egyben magánjogi büntetése.” Megjegyzendő, hogy a miniszteri indokolás alapján sem állapítható meg a büntető kártérítés, mint a kártérítés önálló funkciójának elismerése a magyar jogrendszerben, hiszen az elégtételadás érvényesülése nélkül nem ítélt meg kártérítés a károsult részére²⁸.

25Czine Aliz: A kártérítési jog funkciója, Themis, 2018. június, 47-48.

26Kenderes Andrea: A büntető kártérítés múltja, jelene és jövője, Polgári Jogi Kodifikáció, 2008/5-6, 36-42.

27Czine Aliz: A kártérítési jog funkciója, Themis, 2018. június, 52.

28Ládaby Tamás: A nem vagyoni kártérítés újabb bírói gyakorlata. ELTE JTI, Oktáv-Press, 1992. 18., in: Czine Aliz: A kártérítési jog funkciója, Themis, 2018.június, 48.

Kiemelendő azonban, hogy a represszió elsődlegesen a sérelemdíjhoz és a nem vagyoni kártérítéshez kapcsolódik, csak immateriális sérelmek esetében érvényesülhet, így a vagyoni károkra koncentrált kártérítési jogban alkalmazása nem lehetséges. Ezt támasztja alá az is, hogy a hatályos Ptk. szabályai szerint a deliktuális kárkövetelmek alapján kárként csak a károsultat ért vagyoni hátrányt, elmaradt vagyoni előnyt és a hátrány kiküszöbölését szolgáló költségeket lehet megtéríteni.

4. A jogszabályi rendelkezések hatása a kártérítési jog preventív funkciójára

Ahogy az az értekezés előző fejezetéből is kitűnt, a kártérítési jog preventív funkciója sem egy önmagában létező intézmény, hanem a kártérítési jog többi funkciójával, az egyes jogi normákkal, a gazdasági- és társadalmi mechanizmusokkal állandó kölcsönhatásban lévő, ezek hatására erősödő, vagy éppen gyengülő szerepkör.

A tanulmány jelen fejezetében – főként a hatályos Ptk. szabályaira koncentrálna – az egyes jogalkotói döntések eredményeként megszülető normák hatásait vizsgálom.

4.1. A Ptk. 6:518. és 6:519. §-a (a károkozás általános tilalma; a felelősség általános szabályai)

A törvény 6:518. §-a és a 6:519. §-ának első mondata mondja ki általánosságban véve a jogellenes károkozás tilalmát és annak következményeit, megjelölve ezzel a kártérítési jog kereteit. Ezen jogalkotói rendelkezések nélkül a kártérítési jog egyetlen funkciója sem érvényesülhetne, így nyilvánvalóan a preventív funkciónak sem lenne létjogosultsága, hiszen a rendelkezések hiányában nem lenne olyan szankcionálandó magatartás, melynek elkerülést a jogalkotó célul tűzhetné ki.

A Ptk. 6:519. §-ának második mondata a kártérítés megfizetésének kötelezettsége alóli mentesülést szabályozza azáltal, hogy kimondja, hogy mentesül a felelősség alól a károkozó, ha bizonyítja, hogy magatartása nem volt felróható.

A Ptk. 1:4. § (1) bekezdése alapján, ha a törvény eltérő követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Az elvárható magatartás követelménye nem azonos a jóhiszeműség és tisztesség elvével, bár kétségtelenül szorosan összefügg azzal. Az elvárhatóság mindig társadalmi elvárást fejez ki egy adott helyzetben tanúsított magatartással szemben. Kiemelendő, hogy a polgári jogban az elvárhatóság nem egyénhez kötődik, hanem egy objektív zsinórmérték, aminek a tipizálására az „adott helyzet” teremti meg a

lehetősége²⁹. Az elvárhatóság például más magatartásbeli követelményeket támaszt egy szakmájában járatos vállalkozó és egy fogyasztó részére.

A felelősségi tényállásokban, így a deliktuális kártérítések esetében is a Ptk. 6:519. §-ának második mondata az elvárható magatartás fogalmát a felróhatósággal kapcsolja össze. A felróhatóságnak, mint a vétkességi alapú felelősség alap gondolatának kiemelt jelentősége van a kártérítési jog preventív hatásainak szempontjából, hiszen ennek elemzésével ismerhetőek meg azok a magatartásbeli sajátosságok, melyek alapján a károkozó mentesülhet a kártérítési kötelezettsége elől és melyek azok, amelyek végső soron fizetési kötelezettséget vonnak maguk után.

Az elvárható magatartás által támasztott követelmények a kárkötelem alanyainak – vagyis a károsult és a károkozó – viselkedésére ellentétesen hatnak. A károkozótól elvárható magatartás minél magasabb szinten kerül megállapításra, annál gyengébb a kártérítési normák preventív hatása a károsult oldalán, hiszen ebben az esetben joggal feltételezheti, hogy kevésbé kell elővigyázatosnak lennie egy adott helyzetben, ugyanis a bíróság úgyis a károkozót kötelezi a kár megtérítésére. Ugyanakkor az elvárhatóság megkövetelt szintjének növelése fokozott preventív hatást gyakorol az esetleges károkozó cselekedeteire az elővigyázatosság növelése útján, mivel a károkozó tudatában van annak, hogy az okozott kárt meg kell majd térítenie a károsult részére. Kiemelendő azonban, hogy az elvárhatóság mércéjének növelése a károkozó oldalán csak egy bizonyos pontig jár a preventív érvényesülésének fokozódásával, hiszen amennyiben az elvárhatóság egy olyan magas szintet ér el, amely már-már az objektív felelősséget súrolja, akkor a károkozó számára – mivel a racionális cselekvés keretei között nem tud megfelelni a jogszabályi elvárásnak – indifferens lesz, hogy milyen magatartást tanúsít a kár elkerülése érdekében³⁰ és a preventív költség alapú ösztönző hatása kerül előtérbe. Itt megjegyzendő, hogy ennek oka az, hogy a kártérítés összegének megállapítása során a felróhatóság mértékének – főszabály szerint³¹ – nincs jelentősége, tekintettel arra, hogy a kártérítés reparatív, nem pedig büntető funkciót tölt be jogrendszerünkben.

4.2. A Ptk. 6:520. §-a (a jogellenesség)

29Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 238.

30Szalai Ákos: Okozatosság a kártérítési jogban – joggazdaságtani megfontolások, Polgári Jog, 2017/1.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1700102.POJ>

31Kivételt képez ezen főszabály alól a Ptk. 6:524. § (2) – (3) bekezdése többek között károkozása esetén, valamint a veszélyes üzemek találkozása esetén a Ptk. 6:539. §-a. Megjegyzendő azonban, hogy itt sem önmagában a felróhatóság mértéke, hanem a kárt okozó magatartások felróhatóságának egymáshoz viszonyított aránya rendelkezik jelentőséggel.

A Ptk. hatálybalépést megelőzően a jogirodalomban és a joggyakorlatban nem volt egységes a károkozás jogellenességének kérdésében, így több alkalommal megkövetelte a károkozó magatartás jogellenességének bizonyítását a konkrét jogszabályba ütközés megjelölésének útján. A 6:518. §-a és a 6:519. §-át kiegészítve a törvény 6.520. §-a kimondja, hogy – a szakasz a-d) pontjában foglaltaktól eltekintve – minden károkozás jogellenes, normaszintre emelve ezzel azt, hogy a kártérítés feltételei között szereplő jogellenesség külön bizonyítása szükségtelen³².

A fenti jogszabályi rendelkezésre tekintettel, melyből következően – főszabály szerint – minden károkozás jogellenes, amennyiben a károsult bizonyítja, hogy a károkozó magatartással okozati összefüggésben kára következett be, a károkozás jogellenességének hiányát az arra esetlegesen hivatkozó károkozónak kell bizonyítania. A fenti rendelkezés értelemszerűen megkönnyíti a kár érvényesítését, így prevenciós hatása sem elhanyagolható, hiszen minél egyszerűbb érvényesíteni a kárt, a károkozó annál inkább tartózkodni fog a károkozó magatartástól. Ugyanakkor a jogellenesség vélelmezése a károsulti oldalon nem alkalmas arra, hogy jelentős mértékben csökkentse a kárának megelőzésére, elkerülésére való törekvést, hiszen egy esetleges kártérítési perben még mindig neki kell bizonyítani kárának mértékét és a kár, valamint a károkozó magatartás közötti okozati összefüggést, mely a gyakorlatban sokkal több nehézséget rejt, mint a jogellenesség bizonyítása, amit a korábbi joggyakorlat is csak az esetek kisebb részében várt el a károsulttól.

4.3. A Ptk. 6:521. §-a (az előreláthatóság)

A Ptk. 6:521. §-ában rögzített előreláthatósági klauzulát a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvénnyel emelte normaszintre a jogalkotó, azonban megjegyzendő, hogy az előreláthatóságot a bírói gyakorlat a Ptk. hatálybalépését megelőzően is vizsgálta az ok-okozati összefüggés keretei között. Erre példa a Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.21.587/2012/10. számú ítélete, melynek indokolásában a bíróság kiemeli, hogy „az okozati láncolatba nem ékelődhet olyan lényeges mozzanat, amely az előre látható folyamatot érdemben megváltoztatja és előre nem látható eredményre vezet”³³.

A törvényszöveghez fűzött miniszteri indokolás az előreláthatósági korlát jogszabályi szinten való megfogalmazását azzal magyarázza, hogy az ítélkezés bizonytalanságát eredményezte, hogy a rPtk. valamennyi okozott kár megtérítését előírta, ami távoli, a károkozó által teljes mértékben előre nem látható károk megtérítését is szükségessé tette volna adott esetben, ugyanakkor a bíróságok

---

32Vékás Lajos- Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez, <https://uj.jogtar.hu>

33Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 271.

megpróbálták az ilyen károk megtérítését elkerülni. Ahogy a miniszteri indokolás fogalmaz „a törvény (Ptk.) – elismerve a bíróságok törekvésének indokoltságát – elvágja az okozati láncot az olyan károk tekintetében, amelyet a károkozó nem látott előre és nem is kellett előre látnia. Ez természetesen továbbra is a bíróságok mérlegelését teszi szükségessé, de a rendelkezés alkalmas lehet arra, hogy megteremtse a kiszámítható ítélkezési gyakorlat alapját.”

Az előreláthatósági klauzula a kártérítés reparációs funkcióját csökkenti, hiszen ahogy a törvény fogalmaz nem állapítható meg az okozati összefüggés azzal a kárral kapcsolatban, amelyet a károkozó nem látott előre és nem is kellett előre látnia, okozati összefüggés hiányában pedig a kárt nem kell megtéríteni. A fentiekből következően előreláthatóság hiányában a károsult nem jogosult a teljes reparációra, ami nyilvánvalóan a kártérítési jog reparatív célkitűzésének sérelmét jelenti, ez pedig szükségszerűen a kártérítés másik funkciójának a preventív funkciónak az előtérbe kerüléséhez vezet.

Megjegyzendő továbbá, hogy a preventív funkció a reparatív funkció gyengülésétől függetlenül is erősödött az előreláthatósági korlát törvényi szintre emelésével, hiszen a károkozás megelőzése abban az esetben lehet megalapozott elvárás a jogalanyok irányába, ha irányukban tisztázott az okozható kár mibenléte. Amennyiben a jogalanyok nem látják előre a kárt, amit magatartásukkal okozhatnak, úgy értelemszerűen cselekedeteik mozgatórugója nem is lehet a kár elkerülése.

4.4. A Ptk. 6:522. §-a (a kártérítési kötelezettség terjedelme)

A kártérítési kötelezettség terjedelmének alapvetése a teljes kártérítés elve és a káronszerzés tilalma, mely alapelveket a tanulmány III. 1. fejezetében már részletesen ismertettem, itt pusztán a prevenció funkcióra gyakorolt hatásukra kívánok rámutatni.

A két alapelv, ahogy a tanulmány III. 2. fejezetében kiemeltem elsősorban költség alapú ösztönző hatásokat gyakorol a kárkötelem alanyaira. Érvényesülésük a prevenció szempontjából ellentétesen hat a károkozó és a károsult oldalán. Minél jobban megvalósul a teljes kártérítés elve és ezáltal a bíróság által megítélt összeg minél jobban közelít a ténylegesen okozott kár mértékéhez, annál gyengébb a prevenció hatás a károsult oldalán, hiszen így indokoltabban bízik abban, hogy a más által okozott kára meg fog térülni. Ugyanakkor ebben az esetben a károkozó elővigyázatosabb lesz, hiszen a bíróság által megítélt összeg mértékének növekedésével egyre kevésbé ‘érheti meg’ neki a károkozás.

A károkszerzés tilalma ezzel szemben a károsulti oldalon növeli a megelőző magatartás hatékonyságát, hiszen a jogelv elméleti szinten is kizárja azt a lehetőséget, hogy egy károkozás következtében bármivel is gazdagodjon, vagyis részére a kárkötelem a gyakorlatban ritkán megvalósuló legideálisabb esetben is csak úgynevezett nullás mérleggel zárul, azaz vagyoni gyarapodás sose jöhet létre a kár elszívésének következtében. Az elv érvényesülése valószínűsíthetően csökkenti a racionálisan gondolkodó károkozó elővigyázatosságát, hiszen kizárja azon lehetőséget, hogy az okozott kárnál magasabb összeget kelljen megtéríteni és – értelemszerűen – minél alacsonyabb a megtérítendő összege, annál kevesebb figyelmet és adott esetben költséget éri meg a károkozás elkerülésére fordítani³⁴.

4.5. A Ptk. 6:523. §-a (a károsodás veszélye)

A hatályos Ptk. a rPtk. szabályozását veszi át némi pontosítással és akként rendelkezik, hogy károsodás veszélye esetén a veszélyeztetett kérheti a bíróságtól, hogy azt, aki a veszélyt előidézte, az eset körülményeihez képest tiltsa el a veszélyeztető magatartástól, kötelezze a kár megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére vagy megfelelő biztosíték adására.

Mint azt az értekezés korábbi fejezetében is említettem a kártérítési jog területén a speciális prevenciót ezen rendelkezés képviseli, ami dogmatikailag eltér a szűk értelemben vett kártérítési jogi normáktól, hiszen alkalmazásának nem feltétele egy előzetes károkozás, így értelemszerűen a kár által okozott vagyoni hátrányok megtérítését, a reparációt sem szolgálja a norma alkalmazása, szemben a többi kártérítési jogi relevanciájú rendelkezéssel.

A Ptk. 6:523. § a-c) pontjában írott három szankciótípus alkalmazásának feltétele, hogy a károkozás veszélye fennálljon, így ezen speciális prevenció nem alkalmazható olyan károk megelőzésére, melyeknél a károkozó magatartás rövid ideig áll fent, de akkor sem, ha a károkozó különböző, egymástól jól elkülöníthető időben kifejtett, magatartásaival okoz károkat a károsultnak.

Ezen rendelkezés bírói gyakorlata annak ellenére szűk körű³⁵, hogy alkalmas lenne a lehetséges károkozó magatartások számának csökkentésére. Ennek – álláspontom szerint – az a gyakorlati oka, hogy a károsodás veszélyének elhárítására, más nem kártérítési jellegű szabályok is alkalmazhatóak,

---

34 Szalai Ákos: A deliktualis felelősség preventív hatása és a bizonyítási teher megfordítása – egyszerű joggazdaságtani elemzés. Állam- és Jogtudomány, 2013/1-2, 147-168.

35 Vékás Lajos- Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez, <https://uj.jogtar.hu>

például ugyanilyen hatás érhető el a szomszédjogokkal összefüggésben a tulajdonjog részjogosítványai gyakorlásának korlátozás során³⁶. Szintén alternatívái lehetnek a Ptk. 6:523. §-ában szabályozott eljárásnak egyes közigazgatási, például környezetvédelmi-, vagy építésügyi hatóságok eljárásai, de akár a büntető bíróság előtti eljárások is alkalmasak lehetnek a tárgyi szabályozással érintett polgári perek kiváltására.

4.6. A Ptk. 6:524. §-a (többek közös károkozása)

A jogalkotó a kártérítési jog reparatív funkciójának maradéktalan teljesülése érdekében a Ptk. 6:524. § (1) bekezdésében kimondja, hogy ha többen közösen okoznak kárt, felelőségük a károsulttal szemben egyetemleges.

Ezen teljes reparációt szolgáló szabályozás csekély hatással van a kártérítési jog preventív funkciójára. Bár a károsult előnyösebb helyzetbe kerül az egyetemleges felelőség által, azzal, hogy a teljes kára megtérítését bármelyik károkozótól követelheti, azonban ezen előnnyel a kár bekövetkezését megelőzően nem számolhat, így az a kár elkerülése érdekében kifejtett magatartást sem fogja befolyásolni.

A károkozói oldal vizsgálata során már valamivel erősebb a rendelkezés preventív hatása. A Ptk. 6:524. § (3) bekezdése kimondja ugyan, hogy a károkozók a kárt egymás között magatartásuk felróhatóságuk arányában, ha ez nem megállapítható, közrehatásuk arányában viselik és amennyiben a közrehatás aránya sem megállapítható, a kárt a károkozók egymás között egyenlő arányban viselik, a rendelkezés alapján történő elszámolás azonban további vitás helyzeteket, adott esetben költséges peres eljárást generálhat és még így is bizonytalan az elszámolás kimenetele, könnyen előfordulhat ugyanis, hogy az egyetemleges felelőség alapján teljesítő károkozó igényét végrehajtási eljárás útján is eredménytelenül kísérel meg érvényesíteni a vagyonnal nem rendelkező többi károkozó irányában. A későbbi elszámolás bizonytalan volta pedig fokozza a károkozással járó kellemetlenségeket és így az elkerülés szándéka is fokozottan lehet jelen a lehetséges károkozók oldalán.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a közös károkozás tényét akkor is meg kell állapítani, ha a károkozók a kárt úgy okozták, hogy egymástól függetlenül cselekedtek, sőt nem is tudtak egymás magatartásáról. Ebben az esetben nem lehet szó az egyetemleges felelőség kimondásának prevenció

---

³⁶Wellmann György (szerk.): A Ptk. magyarázata I-VI., HVG-ORAC, Budapest, 2018, VI. kötet, 606.

hatásáról, hiszen a károkozók nem is tudnak egymás magatartásáról, így a közös károkozás lehetséges következményei sem merülhetnek fel bennük.

4.7. A Ptk. 6:525. §-a (a károsulti közrehatás)

Az elvárható magatartás a polgári jog minden alanya felé kötelezettséget állít, így a kárkötelemben nem pusztán a károkozónak, hanem a károsultnak is az adott helyzetben általában elvárható magatartást kell tanúsítania, ellenkező esetben magatartása felróható lesz. A Ptk. 6:525. § (1) bekezdése kiemeli, hogy a károsultat kármegelőzési, kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettség terheli és az e kötelezettségek felróható megszegése miatt keletkezett kárt a károkozó nem köteles megtéríteni. Ezen rendelkezés a károsulti oldalon erősíti a kártérítési jog preventív funkcióját azzal, hogy kimondja, hogy a károsultnak kötelessége – az elvárhatóság keretein belül – minden olyan magatartást megtenni, mellyel a károsodás elkerülhető, vagy annak mértéke csökkenthető.

4.8. A Ptk. 6:526. §-a (a károkozásért való felelősség korlátozása és kizárása)

A Ptk. 6.525. §-a a semmisség jogkövetkezményét fűzi azon szerződéses kikötésekhez, melyek kizárják, vagy korlátozzák a szándékos, vagy az emberi életet, testi épséget vagy egészséget megkárosító károkozásért való felelősséget.

A rendelkezés bár látszólag – és dogmatikailag – egyaránt erősíti a kártérítési jog prevenciós és reparációs funkcióit, azonban gyakorlati szempontból igen elhanyagolható jelentőséggel bír, hiszen a deliktuális felelősség körében a kötelmet maga a károkozás hozza létre, amit jellemzően nem előz meg a felek közötti megállapodás³⁷. Fuglinszky arra világít rá monográfiájában, hogy a deliktuális károkozásért való felelősség korlátozására olyan esetben kerülhet sor, ha a felek között nincsen szerződéses viszony, de számolniuk kell olyan élethelyzettel, amelyben egymásnak kárt okozhatnak. Példának egy szomszédok között létrejövő megállapodást hoz fel, melyben a felek arról határoznak, hogy bármelyikük építkezésbe kezd, az építkezéssel járó károk fejében egy előre meghatározott összeget fizet a másíknak³⁸.

37Wellmann György (szerk.): A Ptk. magyarázata I-VI., HVG-ORAC, Budapest, 2018, VI. kötet, 612.

38Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 96.

A fenti példa alapján az is megállapítható azonban, hogy a felek magatartásával kapcsolatban a prevenciós hatást maguk a felek között érvényben lévő szerződéses rendelkezések befolyásolják, nem pedig a jogszabály vonatkozó rendelkezése.

4.9. A Ptk. 6:527. § (1) bekezdése (a kártérítés módja)

A hatályos Ptk. 6:527. § (1) bekezdése jelentős változást tartalmaz a rPtk. 355. § (1) bekezdéséhez képest, ami alapján a károkozó elsődlegesen az eredeti állapot helyreállítására volt köteles és a kár megtérítésének akkor volt helye, ha az eredeti állapot helyreállítása nem volt lehetséges, vagy azt a károsult alapos okkal nem kívánta. Ehhez képest a hatályos Ptk. – az eredeti állapot helyreállítására vonatkozó kötelezettséget meg sem említve – amellet foglal állást, hogy a kárt pénzben kell megtéríteni, kivéve, ha a körülmények a kár természetben való megtérítését indokolják. Az eredeti állapot helyreállításához az esetek többségében a károkozó fokozott közreműködése kellett, az in integrum restitutio ugyanis rendkívül nehezen kikényszeríthető intézmény, ezért – tekintettel az előremutató bírói gyakorlatban tükröződő társadalmi igényre – a jogalkotó elhagyta azt a kártérítés módjai közül³⁹.

A fenti rendelkezések inkább csak a jogszabály szövegében jelentettek változást, a gyakorlat a Ptk. hatálybalépést megelőzően is egységesen elsődlegesnek tartotta a kár pénzben történő megtérítését, felismerve azt a tényt, hogy a pénzbeli kártérítés a reparáció legegyszerűbb és leggyorsabb módja⁴⁰. Ahogy arra monográfiájában Fuglinszky is rámutat, az utóbbi évtizedek bírói gyakorlatában nem találkozhatunk olyan közzétett esettel, amelyben az eredeti állapot helyreállítására kötelezte a bíróság a károkozót⁴¹.

Kiemelendő továbbá, hogy az eredeti állapot helyreállítása, mint a kártérítés egyik módja, azért is kerülendő, mert a károsult és a károkozó méltányos érdekeit egyaránt sértheti, és további jogvitákat generálhat. Egy speciális tulajdonságokkal rendelkező dolog esetében igen nagy nehézségekbe ütközhet a károkozó, amikor megkísérli a dolog pótlását vagy kijavítását. Ez a művelet adott esetben sikertelenséggel zárulhat, mely következtében könnyen előfordulhat, hogy a károkozó pénzben (és időben) az okozott kárral arányban álló ráfordítást tett a kompenzáció érdekében, azonban az

---

39Vékás Lajos- Gárdos Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez, <https://uj.jogtar.hu>

40Fézer Tamás (szerk.) A Kártérítési jog magyarázata, Complex, Budapest, 2010, 125.

41Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 788.

eredmény – sokszor a károkozónak már nem felróható hiba miatt – a károkozás előtti állapothoz képest elmarad.

Megjegyzendő továbbá az is, hogy a pénzbeli kártérítés szolgálja leginkább a károsult érdekeit, hiszen az eredeti állapot helyreállítása esetén nem biztosított a károsult szabad rendelkezése a kártérítési összeg fölött. Bár az eredeti állapot (megfelelően kivitelezett) helyreállítása mellett sem kerül a károsult hátrányosabb helyzetbe, mint a károkozás előtt volt, a kártérítésként adott pénzösszeg feletti szabad rendelkezés jogától elesik, ami lényegileg kedvezőbb helyzetet teremtene, mint az eredeti állapot helyreállítása.

A kártérítés módjára vonatkozó rendelkezések elsősorban a kártérítési jog reparatív funkcióját szabályozzák, ám hatásuk nem elhanyagolható prevenciósz szempontból sem. A jogalkotó az eredeti állapot helyreállítására irányuló kötelezettség elhagyásával egy gyakorlatiasabb „érthetőbb” jogszabályt hozott létre, hiszen míg a jogalanyok számára az *in integrum restitutio* megvalósulása egy elvont, megfoghatatlan és sokszor lehetetlen követelményt jelentett, addig a kár pénzben való megtérítése konkrét, egyértelmű elvárás, mely könnyebben teljesíthető, ezáltal jogbiztonságot teremt, így a jogkövetési hajlandóságot is fokozza.

4.10. A Ptk. 6:527. § (2) bekezdése, valamint a Ptk. 6:528-530. §-ai (a járadékok)

A Ptk. 6:527. § (2) bekezdése megteremti a jogalkalmazó számára azt a lehetőséget, hogy a jövőben rendszeresen felmerülő károk kompenzálásaként előre esedékes, meghatározott összegű járadék megfizetésére kötelezze a károkozót. Hangsúlyozandó, hogy ez pusztán egy lehetőség a bíróság számára és abban az esetben sem kötelezettség, ha a károsult kifejezetten járadékfizetés iránt terjeszt elő kereseti kérelmet, ugyanis a kereseti kérelemhez kötöttség elve a kártérítési perekben ebben a körben nem érvényesül a Ptk. 6:527. § (3) bekezdése értelmében, de a bíróság a kártérítés azon módját nem alkalmazhatja, amely ellen valamennyi fél tiltakozik⁴².

A járadékokkal kapcsolatos egyes részletszabályokat a Ptk. 6:528 – 6:530. §-ai tartalmazzák. Ezen szabályokból kitűnik, hogy a járadékok főleg a kártérítési jog reparatív funkcióját erősítik, hiszen megállapításukkor a bíróság arra van figyelemmel, hogy a károsult károkozás előtti élethelyzete álljon helyre azáltal, hogy a károsult hozzájut a kárkötelem keletkezése előtt elért bevételeihez.

---

⁴²Ugyanezt fejtette ki a PK 44. számú állásfoglalás

Kiemelendő ebben a körben a tartást pótló járadék hangsúlyosan reparatív szerepe, mely a preventív szemlélettől teljesen elszakadni látszik azáltal, hogy a jogalkotó kimondja, hogy a Ptk. 6:528. § (1) bekezdésében, hogy a károkozó a tartást pótló járadék fizetésére abban az esetben is köteles, ha magatartásának e következménye nem volt előrelátható. Ebben a körben ismét utalok a tanulmány IV. 3. pontjában kifejtettekre és hangsúlyozom, hogy a kártérítési jog preventív funkciója csak abban az esetben érvényesülhet, ha a károkozó magatartása következményeit előre láthatta, enélkül – így a tartást pótló járadék megállapításának egyes eseteiben is – kizárólag a reparatív funkció meglétéről lehet szó.

Bár a fentiekből megállapítható, hogy a károkozás megelőzésében nem rendelkezik elsődleges szereppel az, hogy a kártérítést a károkozónak járadékban vagy egy összegben kell megfizetnie, a járadékok preventív funkciója mégsem elhanyagolható, hiszen az egyösszegű és részletekben történő fizetésnek különböző hatásmechanizmusai lehetnek, adott esetben fokozhatják vagy csökkenthetik a károkozással járó vagyoni hátrányt vagy az azon felüli „kellemetlenségeket”. Ezeket a hatásmechanizmusokat az alábbiak szerint lehet leírni:

A közgazdaságtan alapfelfogása szerint az ember racionális lény. Egy adott döntés akkor racionális, ha a döntéshozó azt a megoldást választja, amely céljaihoz legközelebb viszi⁴³. Egy kárkötelemben adottnak tekinthetjük egyrészt, hogy a kötelemből valamennyi érintett szabadulni akar, így a járadékok megfizetésének kötelezettsége mindenki érdekeivel szembemegy, tehát azt el akarják kerülni, következésképpen még jobban ügyelnek a jogalanyok arra, hogy ne okozzanak egymásnak kárt, mert akkor egy hosszas és nem kívánatos függőségi viszonyba kerülnek a másik féllel. Ugyanakkor nem indifferens a kárkötelemben alanyainak az sem, hogy miként szabadulnak a kötelemből. Ebben az esetben már a különböző oldalon álló alanyok célja eltérő. Míg a károsult minél több pénzt szeretne kára kompenzációjaként elnyerni, addig a károkozó minél kevesebbet szeretne fizetni. Ebből a szempontból kiemelkedő szerepe van a pénz időértékének, vagyis annak, hogy egységnyi pénz a jelenben, mindig többet ér, mint ugyanannyi pénz a jövőben⁴⁴. Ezen elv alapján a károsult jobban jár, ha a jövőben felmerülő kárát is egy összegben fizeti meg a károkozó, míg a károkozónak a járadék formájában történő teljesítés az érdeke. Megállapítható tehát, hogy a járadékfizetés lehetősége elsősorban a károsulti oldal számára terhesebb, így ezen az oldalon fejt ki hangsúlyosabb szerepet a kárkötelemben elkerülése iránti igény vonatkozásában.

43Szalai Ákos: Közgazdaságtani fogalmak és módszerek jogászoknak, Pázmány Law Working Papers, 2019/9, 22. o

44Katona Klára: A vállalatgazdaságtan alapjai, Szent István Társulat, Budapest, 2016, 56.

Fontos kiemelni, hogy a járadék mértékét és a járadékfizetési kötelezettség időtartamát utóbb a bíróság megváltoztathatja, sőt a járadékfizetési kötelezettséget meg is szüntetheti a járadék megállapításánál figyelembe vett körülmények lényeges megváltozása esetén a Ptk. 6:530. §-a alapján. Ezen rendelkezés a teljes kártérítés elvének érvényesülését szolgálja, figyelemmel arra is, hogy a korábban megítélt járadék összegeivel a károsult utóbb nem gazdagodhat, így kétségtelenül a kártérítési jog reparatív funkcióját erősítik lehetővé téve a jogalkalmazó bíró számára a járadék utólagos korrekcióját az eredeti ítélethez képest megváltozott körülmények miatt⁴⁵.

4.11. A Ptk. 6:531.§-a (az általános kártérítés)

Az általános kártérítés jogintézménye tartalmát tekintve a hatályos Ptk-ban nem változott az előző, a rPtk. törvény idevágó rendelkezéséhez képest⁴⁶. A normaszöveg akként rendelkezik, hogy amennyiben nem állapítható meg a kár mértéke, a károkozó olyan összegű kártérítés megfizetésére köteles, amely a károsult kárának a kiegyenlítésére alkalmas.

Ki kell emelni, hogy az általános kártérítés kivételes kártérítési mód, és csak akkor alkalmazható, ha a kár bekövetkezett, de annak mértéke pontosan nem határozható meg. A kár mértékének a meg nem határozhatósága alapvető követelmény az általános kártérítés alkalmazhatóságának szempontjából, ez a kártérítési mód kizárólag akkor alkalmazható, ha a bíróság minden rendelkezésre álló és célravezető bizonyítást lefolytatott a kár felderítése végett⁴⁷. Ennek értelmében a bizonyítás túlzottan terjedelmes volta miatt, pusztán „pergazdaságossági” szempontból, általános kártérítés nem ítéhető meg⁴⁸.

Az általános kártérítés preventív funkciója kifejezetten erős, jelentősége abban rejlik, hogy a károkozó abban az esetben is kártérítés fizetésére köteles, ha a kár mértéke nem bizonyítható. Ezzel a norma megkönnyíti az igényérvényesítést, aminek következményeképp a kártérítési szabályok fokozottan alkalmasak arra, hogy a jogalanyokat jogkövető magatartásra szorítsák.

Külön figyelmet érdemel, hogy amennyiben az általános kártérítés megfizetésére irányuló kötelezettséget tartalmazó ítélet meghozatalához képest utóbb kiderül a pontos kár összege abban az esetben sincs helye a károkozó egy összegben megállapított fizetési kötelezettségének utólagos

---

45Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 792.

46Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 758.

47PK 49. számú állásfoglalás

48Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 762.

megváltoztatására, ezáltal megállapítható, hogy az ítélet anyagi jogerejéhez kapcsolódóan a jogbiztonság elvét a jogalkotó a kártérítési jog reparatív funkciójához képest elsődlegesnek tekinti.

4.12. A Ptk. 6:532. §-a (az kártérítés esedékessége)

A kártérítés esedékességével kapcsolatos jogszabályi rendelkezés minimális hatást gyakorol a kártérítési jog prevenció, vagy éppen reparációs célkitűzéseire azáltal, hogy meghatározza az igényérvényesítés legkorábbi időpontját, valamint azt, hogy mikor esik késedelembe a kártérítés megfizetésével a károkozó. Ez a rendelkezés egyben azt is determinálja, hogy a kár mértékét a károkozás időpontja szerinti értékviszonyok alapján kell meghatározni⁴⁹.

4.13. A Ptk. 6:533. §-a (az elévülés)

A kártérítés kapcsán a jogalkotó az elévülés általános szabályaira utal vissza – mely alapján az elévülési idő öt év – rögzítve, hogy a bűncselekménnyel okozott károk esetén a követelés öt éven túl sem évül el mindaddig, amíg a bűncselekmény büntethetősége el nem évül.

Az elévülés mögötti jogpolitikai indokok, az elévülési idő elteltével, háttérbe szorítják a kártérítési jog reparatív és preventív funkcióját, az elévülési idő eltelte esetén ugyanis a felperes kárának megtérítését – az alperes erre irányuló kifogását követően – nem kérheti eredményesen a bíróság előtti eljárásban.

4.14. A Ptk. 6:534. §-a (az értékviszonyok változásának figyelembevétele a kár mértékének meghatározásánál)

A jogalkotó – figyelembe véve a korábbi bírói gyakorlatot⁵⁰ – a rPtk-hoz képest új szabályt vezetve be, akként rendelkezik a Ptk. 6:534. § (1) bekezdésében, hogy a kártérítés mértékét a bíróság az ítélelhozatal időpontjában fennálló értékviszonyok alapján határozhatja meg, amennyiben a károkozás és az ítélelhozatal között az időmúlásra vagy egyéb körülményre tekintettel az értékviszonyokban jelentős változás következett be. Hangsúlyozandó, hogy ez a rendelkezés alapvetően a károsult érdekeit védi és akkor alkalmazható, ha a kár bekövetkezése és az ítélet

---

⁴⁹Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 767.

⁵⁰Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 768.

meghozatala közötti értékviszonyok oly mértékben változtak, hogy annak kompenzálására a késedelmi kamat nem lehet alkalmas.

A Ptk. 6:534. § (2) bekezdése alapján amennyiben károsult a kártérítési igény érvényesítésével felróhatóan késlekedik, az ár- és értékviszonyok változásának kockázatát maga viseli. Fuglinszky monográfiájában akként foglal állást, hogy ezen rendelkezés alapján, ha „a károsult igényérvényesítésével felróhatóan késlekedik, akkor azon időpont szerint kell meghatározni a kár értékét és a kártérítés összegét, amely az ő szempontjából kedvezőtlenebb eredményre vezet”⁵¹. A Ptk. 6:534. § (2) bekezdésének ilyenkénti értelmezése álláspontom szerint nem helytálló, tekintettel arra, hogy a kár mértékét főszabály szerint a Ptk. 6:532. §-a alapján a károkozás kori értékviszonyok szerint kell megállapítani. A főszabály alól teremt kivételt a jogalkotó amikor kimondja a Ptk. 634. § (1) bekezdésében, hogy az értékviszonyok változásának figyelembevételére a bíróságnak méltányosságból van lehetősége a károsult érdekében. A Ptk. 6:534. § (2) megjelöli, hogy ezen kivételes rendelkezés nem alkalmazható az igényérvényesítéssel felróhatóan késlekedő károsult érdekében. Mivel a felróhatóan késlekedő károsult érdekében a kivételes szabály nem alkalmazható, értelemszerűen a bíróságnak a kár mértékét a főszabály alkalmazásával a károkozás kori értékviszonyok szerint kell megállapítania, az ezzel ellentétes értelmezés a jogalkotói akarattal is szembefordul, tekintettel arra, hogy a Ptk. 6:534. § rendelkezéseinek célja az elvárható magatartást tanúsító károsult érdekeinek védelme, nem pedig az igényérvényesítéssel felróhatóan késlekedő károsult szankcionálása.

A Ptk. 6:534. § rendelkezési ugyan a konkrét káresemények megelőzésére való törekvést nem mozdítják elő, azonban mindenképpen elősegítik a kárkötelemben részes felek minél hatékonyabb és gyorsabb – akár bíróságon kívüli – konfliktusrendezését.

---

⁵¹Fuglinszky Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015, 768.

5. Konklúzió

A modern kártérítési jog prevenciós célkitűzések nélkül nem elképzelhető, ez a funkció legalább oly mértékben áthatja felelősségi szabályokat, mint a reparatív szerepkör. Bár, ahogy arra több szerző is rámutatott, a kártérítési jog prevenciós hatása empirikus eszközökkel nem mérhető⁵², jelenléte megkérdőjelezhetetlen, hiszen – ahogy az a tanulmány érdemi részéből is kitűnik – a szerződésen kívül okozott károk Ptk-ban rögzített általános és közös szabályai közül valamennyiben tetten érhető jogalkotó prevenció iránti törekvése, a vizsgált jogi normák nem elhanyagolható részben kifejezetten azt a célt szolgálják, hogy a jogkövető magatartás felé tereljék a jogalanyokat.

A tanulmány záró részében fontos hangsúlyozni azt is, hogy a preventív funkció nem létezhet a kártérítési jog egyéb funkcióitól függetlenül. A IV. fejezetben kifejtettek mellett a folyamatos kölcsönhatást támasztja alá, hogy a károkozók oldalán pont a reparációra való kötelezés lehetősége az, ami a prevenció hatást elsődlegesen kiválthatja, enélkül a károkozás elkerülése iránti igényt csak az erkölcsi normák táplálnák, az mind gazdasági, mind jogi értelemben kiüresedne. Ugyanígy önmagában a reparációs funkció sem állhatná meg a helyét, hiszen a kártérítési jog célja nem pusztán az, hogy a már bekövetkezett károk megtérüljenek, hanem az is, hogy a jogalanyokat az elvárható magatartás tanúsítására sarkallja, azaz arra, hogy tartózkodjanak attól, hogy másnak kárt okozzanak.

---

⁵²Szalai Ákos: Prevenció és reparáció a kártérítési jogban, MTA Law Working papers, 2014/26, Budapest, 21.

6. Irodalomjegyzék

- Bárdos Péter: Kárfelelősség a Polgári Törvénykönyv rendszerében, HVG-ORAC, Budapest, 2001.
- BARTA Judit – BARZÓ tímea – CSÁK Csilla (szerk.): Magyarázat a kártérítési jogról, Opten, 2018.
- BÓNIS Péter: A vagyoni és nem-vagyoni károk megtérítése a glosszatori jogtudományban, Jogelméleti szemle 2011, 3. sz.
- BOÓC Ádám: Észrevételek az új Polgári törvénykönyv tervezetéhez nemzetközi magánjogi szempontból
- BORBÍRÓ Andrea, Kriminológia tanulmányok (2000-), 2009. 46. kötet
- CZINE Aliz: A kártérítési jog funkciója, Themis, 2018.június
- FÉZER Tamás (szerk.): A kártérítési jog magyarázata, Budapest, Complex, 2010.
- FUGLINSZKY Ádám: Kártérítési jog, HVG-ORAC, Budapest, 2015.
- KATONA Klára: A vállalatgazdaságtan alapjai, Szent István Társulat, Budapest, 2016.
- KENDERES Andrea: A büntető kártérítés múltja, jelene és jövője, Polgári Jogi Kodifikáció, 2008/5-6.
- KENYERES János - LOVÁSZY Csaba - MÉHES Tamás - PÉTERFALVI Attila - SÁRKÖZY Szabolcs - TÖRÖK Gábor: A magánjog alapjai, HVG-ORAC, Budapest, 2007.
- KRAJNYÁK Enikő: Jóhiszeműség akkor és most, Arsboni
- MARTON Géza: A polgári jogi felelősség, Triorg, Budapest, 1992.
- MEZEY Barna (szerk.): Magyar Jogtörténet, Osiris kiadó, Budapest, 2004.
- PETRIK Ferenc: Kártérítési jog, Budapest, Hvgorac kiadó, 2002.
- SZALAI Ákos: A deliktuális felelősség preventív hatása és a bizonyítási teher megfordítása – egyszerű joggazdaságtani elemzés. Állam- és Jogtudomány, 2013/1-2.
- SZALAI Ákos: Okozatosság a kártérítési jogban – joggazdaságtani megfontolások, Polgári Jog, 2017/1.
- SZALAI Ákos: Prevenció és reparáció a kártérítési jogban, MTA Law Working papers, 2014/26.
- VÉKÁS Lajos- GÁRDOS Péter (szerk.): Kommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez
- WELLMANN György (szerk.): A Ptk. magyarázata I-VI., Hvgorac, Budapest, 2018.

Tartalomjegyzék

1. Bevezető	1.
2. A felelősségről általában, a magánjogi- és a kártérítési jogi felelősségről	1.
3. A kártérítési jog funkciói	3.
3.1. A reparáció, mint a kártérítés funkciója	3.
3.2. A prevenció, mint a kártérítés funkciója	5.
3.3. A represszió és az elégtétel	10.
4. A jogszabályi rendelkezések hatása a kártérítési jog prevenció funkciójára	11.
4.1. A Ptk. 6:518. és 6:519. §-a (a károkozás általános tilalma; a felelősség általános szabályai)	11.
4.2. A Ptk. 6:520. §-a (a jogellenesség)	12.
4.3. A Ptk. 6:521. §-a (az előreláthatóság)	13.
4.4. A Ptk. 6:522. §-a (a kártérítési kötelezettség terjedelme)	14.
4.5. A Ptk. 6:523. §-a (a károsodás veszélye)	15.
4.6. A Ptk. 6:524. §-a (többek közös károkozása)	16.
4.7. A Ptk. 6:525. §-a (a károsulti közrehatás)	17.
4.8. A Ptk. 6:526. §-a (a károkozásért való felelősség korlátozása és kizárása)	17.
4.9. A Ptk. 6:527. § (1) bekezdése (a kártérítés módja)	18.
4.10. A Ptk. 6:527. § (2) bekezdése, valamint A Ptk. 6:528-530. §-ai (a járadékok)	19.
4.11. A Ptk. 6:531. §-a (az általános kártérítés)	21.
4.12. A Ptk. 6:532. §-a (az kártérítés esedékessége)	22.
4.13. A Ptk. 6:533. §-a (az elévülés)	22.
4.14. A Ptk. 6:534. §-a (az értékviszonyok változásának figyelembevétele a kár mértékének meghatározásánál)	22.
5. Konklúzió	24.
6. Irodalomjegyzék	25.